

og er allur hansara útbúgving. Men hvort skipar fyrir hesum? Og hvarnæst: hvor skal gjalda hetta eftirúðannilsi???

Eg havi so ofta sagt fyrr, at skulu vit hugsa um føroyskan ídnað, so megu vit hava vilja til at fara ein ídnaðarvinarligan politikk. Men hetta kostar ikki onki. Høvuðsídnaður okkara higartil hevur verið skipasmíð og foredling av fiskavør-um. Men tað er eisini bæði gamal og nýggjur ídnaður av øðrum slag, sum nú reiðiliga er farin at telja við.

Men tað er ivaleyst so, at á øllum hesum okjum trytur kunnilski, og tí fyrirkeur mæ, at hetta, at geva monnum og kvinnum okkara henda kunnilski, er eitt av høvuðsmál-um innan føroyskan ídnað.

Nú viðgjörð lögmaður hetta evnið rættiliga gjølla í roðu síni á ólavsku, og visti lögmaður har á teir mogleikar, sum skaptir eru fyri føroyskan ídnað. Hann visti á, at lán-lógirnar eru so rúmar, at ikki nærtíll allar tann peningur, sum er til taks er nýttur. Tað verður latin studningur til ídnaðar-ráðgevara. Maður er settur í búskaparráðið, sum serliga skal taka sær av hagfrøðslig-um arbeiði. Lýst er eftir manni til búskaparráðið, sum serliga skal taka sær av ídnaðarmál-um.

Alt hetta er neyðugt, tí fø-oyksi ídnaðurin hevur stríðst við stórar trupulleikar. Summi virkir eru farin av knórnum, meðan onnur hava yvirlevað orsakað av at lögtingið kom teimum til hjálpar. Orsøkin til hesar trupulleikar hava verið ymiskir: byrjunarsjúka, mangel uppá rávoru. Men mest av teirri orsøk, at prisirnir í marknaðarlondum sveik. Tí ein ídnaður, sum byggir 100% byggir á útflutning er sera við-brekin og folsamur.

Hesi tiltøk frá almennari síðu hava bjargað mongum fø-oykskum ídnaðarvirkir frá húsagangi. Henda stóðutakan tingsins hevur gjørt, at mong bygdin, sum vildi liggja í virkisloysi í dag, í staðin hevur velvirkandi virkir, har stórar partur av heimafólkinum hevur arbeiðið sítt. Her var rætt atborði til frama fyri føroyskan ídnað.

Men bæði landsstýrið og lög-tingin hava verið av teirri áskoðan, at skuldi føroyskum ídnaði unnast góð arbeiðslíkindi, so var tað ikki nokk, at koma honum til hjálpar í krepputíð-um, tað var eisini neyðugt, at skapa honum betri arbeiðsum-støður eins og tað er gjørt í øðrum londum, har ídnaðurin er vorðin høvuðsvinna marga staðni.

Fyri at gera hetta møguligt samtyktu tingið í seinastu tingsetu nýggjar og munandi laga-ligir avskrivingsreglur har eftir føroyski ídnaðurin fær heilt aðrar og munandi betri arbeiðsmøguleikar enn fyrr. Á hesum øki er nú komið langt áleiðis. Eg havi tikið uppattir teir betringar, lögmaður nevndi. Men umframt teir, so kom tingið føroyska ídnaðinum til hjálpar, tá hann var sera hart raktur av teirri føroyska ídnaðinum til hjálpar, tá hann var sera hart raktur av teirri orsøk, at prisirnir fyri vorur okkara fullu niður um tað

sum lønsamt var, og bjargaðu tey undan húsagangi. Tingið hevur samtykt avskrivingsreglur, sum føroyski ídnaðurin so harðliga trongdi til.

Men tá eg segði tingið, so er hetta ikki heilt rætt. Eg skuldi havt sagt: ein tingmeiri-luti. Tí tað heilt einastandandi er hent í allari hesi føroysku ídnaðarsøguni, at ein tingflokkur hevur hildið seg heilt uttanfyri øll hesi tiltøk, og her havi nevnt. Ikki ein ella tveir ting-menn, men ein heilur flokkur, tjóðveldisflokkurin, hevur í øll-um hesum málum til bata fyri føroyskan ídnað, ikki vilja rætt hond frá síðu.

Tað er skilligt, at tá ein so stórir flokkur tekur eina so negativa stóðu til eitt so týðandi mál, sum studlan av út-byggingini av føroyskum ídnað, so kann tað lett ávirka stóðuna hjá øðrum flokkum við.

Tá tær lógir, eg fyrr havi nevnt, hava verið til víðgerðar á tingið, hava allir tingflokkar við undantak av tjóðveldis-flokkinum verið nokurlunda á einum máli, meðan tjóðveldis-flokkurin hevur verið ímóti. Og mótsøðu sína hava teir grundað við, at stuðul til fø-oykska ídnaðin var einans at geva burtur almennan pening til teirra, sum høvdu ov nógv frammanundan. Tað er skilligt, at slíkir pástandir voru egnad-ir til at loypa fjáltur á menn. Og vóru ivaleyst ætlaðir til tað sama.

Samgongan hevði onki val, hon hevði sett sær hetta mál, og kundi tí ikki ganga aðra leið. Men tað skal verða sagt bæði Framburðsflokkinum og Fólkaflokkinum til rós, at teir uttan himpringu ímóti tjóð-veldisflokksins negativu agita-sjón til skaða fyri føroyskan ídnað.

Tað má tí virka fullkomu-liga forvirrandi uppá aðrar enn meg, tá nú Erlendur Pat-ursson fyri Tjóðveldisflokkin leggur fram uppskot á tingi um at veita studning til byggjan av føroyskum ídnaðarvirkjum og rakstrarstudning til somu virk-ir.

Hvat vildi verið hent um tingmenn í seinastu tingsetu fylgdu ráðum tjóðveldisflokksins og ikki høvdu samtykt lógina um broyttar avskrivings-reglur. Hvat stóðu skuldu teir nú tinkið?

Vit hava áður samtykt lógir um kreppuhjálpar fyri at koma føroyskum ídnaðarvirkjum til hjálpar. Men ikki ein tjóð-veldismaður stemmaði fyri. Vit hava í figgjarmevndini sam-an við landsstýrinum samtykt í nógvum forum at veðhalda fyri ávis virkir sambært hesa lóg. Men um eg ikki misminn-ist, so er tað næstan ikki hent, at tjóðveldismaður í nevndini eina einastu ferð hevur verið við. Hvørki har, tað galt skip ella virkir.

Vit samtyktu avskrivingsreglur í seinastu tingsetu og lógina um serligan lógugrunn fyri tað einstaka felagið, men ikki ein tjóðveldismaður var við. Teir vildu ikki geva burt-ur fólksins pengar til teir, sum frammanundan høvdu alt ov mikkið. Men hesar avskrivings-rávoru við pengum, sum virkið ella virkinu sjálvi høvdu vunn-íð — her var ikki talan um at

taka frá nøkrum og geva til aðrar.

Ein má spyrja: hvat er hent innan tjóðveldisflokkin síðan seinasta vár. Er hann vaknaður við kaldan dreym og nú áðanar hvussu villileiðandi poli-tikkur hansara hevur verið? Ella er hann politiskt púra mið-leysur? Er stóða flokksins bara nakað sum stingt uppá ein í veikum stundum. Seinasta vár vóru ið hvussu so er allar royndir gjørdar fyri at fáa eis-ini tjóðveldisflokkin við til eithvørt tiltak til frama fyri føroyskan ídnað. Men full-komuliga úrlitaleyst.

Hvussu skal tað verða møgu-ligt at reka politikk, har menn tilsynalátandi skifta stóðu frá dag til dag og tá til so týðandi mál??

Hetta uppskot um 4 milli-ónir um árið sum beinleiðis til-skot til stovnan av ídnaðar-virkjum og harafturat rakstrar-studning, má verða ein háan av tí politikki, flokkurin áður hevur ført. Ella er tað full-komuliga tilfelld, hvat sett verður á blað? Hvor torir at seta nakað í verk í einum lan-di, har teir, sum stýra skulu landinum eru so politiskt mið-leysir, at tann stóða, sum var flokksins í gjár, er ein heilt onn-ur í dag. Har lógávuárbæði verður tilvildarligt ella onkurs-vegna.

Landsstýrið legði nú um dagarnar fyri tingið uppskot um at hækka fólkapensjónina, avlamispensjónina og einkju-pensjónina við einum 7 milli-ónum. Hetta er ein munandi hækkan. Men hvussu nógv av hesum 7 milliönnum behalda tey gomlu ella tey avlomu ella einkjurnar, tá skatturin er far-in av. Tað gongur skjótt tann vegin, at tú fært pengarnar í dag, men í morgin kemur skat-tamaðurin eftir teimum.

Sum nú er verður ójavn skattað í Føroyum, at henda pening, sum nú hesi fáa meiri frá 1. oktober verður lækkaður við 70 pst. áðrenn skattað verður í summum bygdum, meðan hann verður hækkaður við 40 pst. áðrenn hann verður skattaður í øðrum bygdum. Í hesum bygdum verður hækka-anin ein uggi, men lítil bati.

Eg hugsi, at fyri at fingið eina javna skatting her, at so skuldu vit samstundis sum henda lóg verður samtykt, eisini samtykt, at øll ellisrenta, av-lamispensjón og einkjupensjón fer ein munandi frádrátt áðrenn bæði landsskattur og kom-munuskatturin verður oknaður.

Eitt punkt í lógmansrøðuni eitur samferðsla. Tá ein nevni-ri samferðslu, hugsa menn sjálvandi beinan vegin um Sandoyinna, har samferðslu-nevndin hevur skapað eitt elju-stríð millum bygdafólk. Men eg komi so sjáldan í Sand-oyinna, at eg ikki skal siga nakað um henda syndarlaga leik. Men við tað at Eystur-oyggin enn er einasta stóri oyggi, har ikki er samband bygdanna millum, so er tað rimuligt at nevna hana. Har liggja ógjördir vegir, sum ting-ið fyrri langt síðani hevur sam-tykt at gera, sum nú frá Fun-nig og inn í fjørð. Á verandi figgjarlóg setti tingið eina mil-lión av til henda og onkun annan veg, tí sagt var, at ting-

samtykt uttan pengar var onki verd. Men nú eru pengar, men arbeiðt verður ikki.

Tunnelgerðin, sum binda skuldi norðara part av oynni við sunnara part og Streymoy við Eysturoy er fyrri langt síð-an samtykt her á tingi, men einki gjørt. Nú sigur lögmaður í talu síni, at arbeiði við brúgvagerðini og tunnelgerðini gongur eftir ætlan, og havi eg hoyrt, at tunellin verður út-boðin um stutta tíð, so her verður vend at koma í. Men hví hetta arbeiði skal hava biðja í øll hesi ár er ikki til at skilja. Hví vórðu bygdin-ar í Suðuroy samanbundnar við vegum og tunellum áðrenn bygdin-ar í Eysturoy blivu tað. Og hví blivu bygdin-ar á Bórð-oyinni samanbundnar við veg-um og tunellum áðrenn bygdin-ar í Eysturoy blivu tað??

Hetta sær ikki bara lögdi út, men hetta er meira enn lögdi, tá Eysturoya tunellin bindur saman eitt samferðsluøki við yvir 20.000 fólkom. Meðan Árnafjørður og Sandvík eru smábýgdir í samanligging.

Men nú er komið undir land, og um ikki brúgvín um Sund var tikið framum, vildi tunellin verið komið langt á leið. Men tað er skilligt, at nú ótolnast sjálvst teir annars tol-nu eysturingar.

Men tá hetta er sagt, so má ein eisini fyri at verða sannur áðan, at hetta eru risatøk at fara undir í einum: Dypan av Streyminum, sum talað og skrivað hevur verið um í eini 80 ár. Samanbinding av Eyst-uroy og Streymoy — og so tun-nel gjøgnum Eysturoy. Hetta verður í pengum meira enn 30 milliönir. Eg og nógvir við mær hava hildið, at prioriter-ingin skuldi havi verið annar-leiðis, so dýpingin og tunellin blivu gjørd í einum, og so tá hetta var gjørt, tá at fari undir brúnna. Men Havnin skal eisi-ni hava okkurt, tí tá prioriter-ingin bleiv sum hon bleiv, so var hetta fyrri at skapa mögu-leikar fyri Havnafólk til at kunna fara kvøldtúrur norður í Eysturoy. Men tá lögut er hava allir partar fingið fyri-mun, og tað er stundum neyð-ugt í politiskum virksemi. Her verður nú í hvussu so er try-stómálm loyst nærum í einum, og tað verða nógv at fáa gleði og gagn av.

So er tað eitt mál, sum eg væntaði fór at verða høvuðs-málið í lógmansrøðuni, málið um gerð av nýggjum flogvøli. Men hetta mál fær tær tveir linjur: »nevndin hevur hildið fleiri fundir, og har gongur væl fram-á.«

Í mars 1971 frætti tingið, at ein flogvallarnevnd haldið givið álit frá fær í flogvallarmálið. Tá landsstýrið var spurt eftir hesum álit, var svarað, at har var ongin konklusjón. Men á ólavsku sama ár, fekk tingið málið, og var har týðuliga vist á, at best eignað økið til flog-vøll var á Skorðhædd uttanfyri Toftavatn.

Eg las fyrri kortum í SOSI-ALINUM grein sum staðið hevði í »Jyllandsposten«, har sagt verður, at tað at fáa bygt henda flogvøll, va einans ein viljasak. SOSIALURIN hevði

ongar viðmerkingar til hesi út-talislir.

Eg vil tí spyrja: hvar er tað at v'jin trytur? Er tað hjá landsstýrinum? Ella er tað hjá teirri nevnd, sum landsstýrið hevur sett ella valt limir í??

Nú øll ferðamannasigling er niðurlögð landanna millum, so skilja fólk, at nú fer allar ferðafólkaflutningar loftvegis, í nærsagt hvussu víðurlíkindini eru. Flogvøllurin í Vágum er nýttuligur í góðum veðri og tá ættin er til vildar. Men hann liggur millum fjallaskorð, við mjørkaoynni Myknes fyrir dur-unum á Sorvágsfjørði. Ein hvør skilur, at tað at skulu flyta allan ferðafólkastrymin á vetri eins og á sumri á øllum ættum og í góðum sum ring-um líkindum — er sjansflúgv-ing. Donsku lofferðslumyndug-leikarnir settu eisini forboð fyrri ferðafólkaflutningi um henda vøll, tá kriggið var lið-ugt. Hann er væl nýttuligur í bestu líkindum, men meira enn vandafullur sum einasta loysn.

Og tað er meiningsleyst at miða ímóti einum flogvølli til at loysa ferðafólkaflutningin millum Føroyar og útheimin. Tí í Føroyum er alt averandi hvussu ættin er. Í Vágum er væl lendaði á eysturætt og høget, meðan undirskotið av skipa-ferðsluni ger tað.

Nú verður sagt, at tað verður ov dýrt at hava manning á tveimum vøllum. Men kunnu vit fáa ráð til at betala undir-skotið hjá »Prinsinum« ella »Manak« fyrri sigling uppá Føroyar. So hava vit mangar ferðir betri ráð til at lona teir-ri bakkamanning sum neyðg er fyrri at halda ein sekunderan flogvøll mannaðan. Hetta kostar neyvan nógvur milliön-ir, meðan undirskotið av skipa-ferðsluni ger tað.

Eg hugsi, at tað ikki fer at bera til at bóla omaná hesum máli longur. Í hesi tingsetu má tingið taka avgerð í flog-vallarmálið, tí her leikar ov nógv á. Tað er ikki bara ferða-fólkaflutningur, og tey ferðan-di sum lida undir hesum skila-loysi. Men so sanniliga eisini — og kanska serliga føroyska vinnulívið við tað, at tað gan-ga vikur og stundum fleiri vik-ur har virkir og skip liggja lami í bestu vinnutíð, tí ting og lutir ikki koma vegin fram, tá fólk og postur taka alt rúmið aftaná langan steðg veg-na mjørka ella illveður.

Hetta verður ikki sagt sum nokur ábreiðsla til nakran, tí eg kenni kanska ikki allar leikir í hesum máli. Men meira fyrri at vísa á, hvussu átroðk-andi tað er at koma longur í hesum máli og nærri einari endaligari loysn.

Eg aksepteri ikki, at tað verður lagt á ís í eini ella að-ari nevnd. Og eg hugsi, at landsstýrið má geva tinginum frágreiðing um gongdina í mál-inum frá mánaði til mánaði, so tingmenn, ið valdir eru av fólk-inum til fyrst og fremst at fáa greitt slík stórmál ikki mugu verða teir sum minst vita.

Eg vil tí biðja landsstýrið geva tinginum frágreiðing um, hvussu langt á leið flogvallar-